

NÁRODNÍ
MUZEUM

CESTA 1620.
NA HORU

1620. ROAD TO THE MOUNTAIN

Vítej na výstavě 1620. Cesta na Horu.

Pro zpestření její návštěvy můžeš využít doprovodný materiál, který jsme pro tebe připravili. Budeš sledovat osudy vybraných osobností po bitvě na Bílé hoře a plnit úkoly vztahující se k vystaveným předmětům.

Možná si říkáš...

Je to vůbec pro mě?

Náš pracovní list je vhodný pro zvědavce a badatele starší 10 let (ve škole se o bitvě na Bílé hoře učí ve 12 a 13 letech), ale s pomocí rodičů nebo starších kamarádů se do něho můžeš pustit, i když jsi mladší.

Co budu potřebovat?

Jeden pracovní list (můžeš si vybrat ze 4 variant), psací potřeby a desky (k zapůjčení v šatně). Můžeš si samozřejmě pracovní list otevřít jen ve svém telefonu, záleží na tobě.

Hodit se ti bude i plánek výstavy (níže v dokumentu), abys věděl/a, kde s tímto materiálem pracovat. V plánu najdeš i tipy na exponáty, které bys neměl/a minout. Podaří se ti najít všechny?

Kolik času mi to zabere?

Práce s materiály kolem dvaceti minut, s celkovou prohlídkou výstavy asi hodinu.

Jsem ve výstavě.
Co s tím mám dělat?

Chvilku počkej...

Nejprve si projdi úvodní část výstavy (Trychtýř doby, Bitva) – viz plánek.

Tady se dozvíš o povstání českých stavů proti Habsburkům. O konfliktu, který vrcholil bitvou na Bílé hoře.

Kde ale najdu odpovědi na otázky?

Úkol č. 1 – životní cesty osobností

- V pracovních listech se u obrázků osobností nachází lupa s indiciemi, které tě nasměrují k získání potřebných informací. Jednotlivé indicie představují především údaje z časové osy (konkrétní data nebo časové úseky) a názvy témat. Chronologická časová osa probíhá plynule místnostmi výstavy a je zobrazena na panelech. Na panelech ve výstavě jsou k nalezení i názvy témat z indicií. Tvým úkolem bude nejprve tato témata a údaje z časové osy ve výstavě najít a poté u nich hledat odpovědi. Pracovat přitom budeš s texty, zobrazeními a předměty v příslušných částech výstavy.
- Za lupou můžeš ale najít dvě indicie, které nepředstavují údaje z časové osy ani názvy témat na panelech. První z nich je Kobka. Pokud ji tam máš, měl/a bys navštívit tuto místnost a poslechnout si, co se v ní děje.
- Druhou takovou indicií jsou tzv. **knihy osobností**. Jsou celkem tři a najdeš je v těchto částech výstavy: Trychtýř doby, Exekuce a Druhý život Bílé hory. Jsou v nich stručně popsány životní příběhy sledovaných osobností. Můžeš se toho zde o nich dozvědět mnohem víc, jen musíš vybrat tu správnou z nich.

Úkol č. 2 – tweety

K vypracování tohoto úkolu bys měl/a mít vyřešen předchozí úkol. Zkus se vcítit do sledované osobnosti a komentovat dění z jejího pohledu.

Tipy:

- Při sestavování obrazu o konkrétní osobnosti využij prostor pro poznámky z druhé strany pracovního listu.
- Zajímá tě, co by kdyby? Tak si přečti alternativní dějiny v prvním sále výstavy (viz plánec).

Úkol č. 3 – práce s předměty

Jde o průběžný úkol. Můžeš vybírat předměty z celé výstavy.

- Zajdi se také podívat do druhého sálu výstavy s názvem Druhý život Bílé hory. Najdeš tu zobrazení nebo zmínku o sledované osobnosti? Vzpomněly si na ni pozdější dějiny nebo umění?

Teď už víš vše potřebné a můžeš začít s pátráním!

Zkus zjistit:

- Proč došlo k povstání českých stavů? Jakou roli v něm hrálo náboženství?
- Co se stalo při defenestraci 23. 5. 1618?
- Jak dopadla bitva na Bílé hoře 8. 11. 1620?

Po prohlédnutí úvodních částí výstavy (Trychtýř doby, Bitva) si vezmi pracovní list s osobností, která tě nejvíce zaujala. Potřebovat ho budeš v dalších částech výstavy: Kobka před popravou, Exekuce, Exil – viz plánec.

Zajímá tě, jak se zlomové události, jako byla bitva na Bílé hoře nebo vydání Obnoveného zřízení zemského, promítly do životů konkrétních lidí? Tak po tom budeš nyní pátrat.

Kobka před popravou

Alternativní dějiny 1

Bitva

- Dobové přilby a zbraně

Exekuce

- Pánský oblek ze zeleného brokátu, 30. léta 17. století
- Rekonstrukce popravčích nástrojů

Exil

- Památník Kryštofa Viléma Haranta z Polžic a Bezdružic, synovce popraveného Kryštofa Haranta, 1648
- Raně barokní socha jezuitského světce, 1645
- Jan Amos Komenský, Labyrint světa a Lusthaus srdce, 1631

SÁL 1

Trychtýř doby

- Ozdobný pohár ve tvaru koroptve, kolem 1600
- Rudolfův majestát, 1609, faksimile
- Kazule – liturgický oděv s hedvábnou výšivkou, 17. století
- Kancionál Betlémské kaple, 2. polovina 16. století
- Votivní obraz Viléma Slavaty, kolem 1630

Alternativní dějiny 2

SÁL 2

Druhý život BH

- Zde budeš potřebovat pracovní list
- Zde nebudeš potřebovat pracovní list

- Hlava Panny Marie Immaculaty ze sochy mariánského sloupu na Staroměstském náměstí v Praze, Jan Jiří Bendl, 1650
- Falzum meče kata Mydláře s vyrytými jmény popravených, 19. století
- Alegorie Bílé hory, modeletto, Stanislav Sucharda, kolem 1907
- Publikace „Opráskí sčeskí historje“, 2014

Řešení úkolů:

Pozn. U úkolů č. 2 a 3 záleží na tvé interpretaci, neexistuje zde „správné“ řešení.

1) Jan Amos Komenský

Úkol č. 1

A) V roce 1628 opustil Jan Amos Komenský vlast a odešel do exilu do Lešna.

B) Obnovené zřízení zemské, které vydal císař Ferdinand II. (1627 Čechy, 1628 Morava), znamenalo počátek tvrdé rekatolizace Čech a Moravy. Jediné povolené vyznání bylo katolické. Kdo z nekatolíků nebyl ochoten přestoupit ke katolictví, dostal lhůtu k vystěhování se ze země. Pozn.: V roce 1621 odcházejí z Prahy a královských měst utrakvističtí a bratrští duchovní, o rok později luterští kazatelé a v roce 1624 musí zemi opustit všichni nekatoličtí ka-

zatelé. Jan Amos Komenský se po porážce stavovského povstání musel před svým odchodem do exilu jako příslušník protestantské církve skrývat.

C) Například Jan Amos Komenský, Labyrint světa a Lusthaus srdce, 1631; Portrét Jana Amose Komenského od Václava Brožíka, 1876; Měděná deska pro titulní list spisů J. A. Komenského, 1657; Pamětní plaketa k J. A. Komenskému, 1928.

2) Albrecht z Valdštejna

Úkol č. 1

A) Albrecht z Valdštejna byl největším nabyvatelem konfiskátů v první vlně konfiskací majetku účastníků stavovského povstání po roce 1620. V době jeho největší slávy mu patřilo 64 panství.

B) Konfiskacemi byly postiženy například rody Smiřických, Šliků nebo Žerotínů.

C) Například Portrét Albrechta z Valdštejna, 1629 (v druhém sále Soška Valdštejna, Ludvík Šimek, před 1870; Porcelánová figurka Valdštejna, 19. století; Model výpravy divadelní hry Valdštýn od Františka Zavřela; Vstupenka na výstavu Albrecht z Valdštejna a doba pobělohorská, 1934; Fotografie ze hry Valdštýn).

Řešení úkolů:

3) Kryštof Harant z Polžic a Bezdruzic

Úkol č. 1

A) Kryštof Harant z Polžic a Bezdruzic byl jakožto účastník stavovského povstání jedním z 27 popravených mužů na Staroměstském náměstí dne 21. 6. 1621. Spolu s ním byl popraven například Jan Jesenius, Jáchym Ondřej Šlik, Kašpar Kaplíř ze Sulevic (nejstarší popravený – 86 let) nebo Martin Fruwein (posmrtně, před popravou spáchal sebevraždu).

B) 24 stětí; 3 oběšení; 4 z popravených ještě utětí pravice; 1 z popravených vyříznutí jazyka a posmrtné rozčtvrcení; 14 utátých hlav bylo veřejně vystaveno.

C) Například Kryštof Harant z Polžic a Bezdruzic, Putování, aneb cesta z Království českého do města Benátek, odtud po moři do Země svaté, 1608; Památník Kryštofa Viléma Haranta z Polžic a Bezdruzic, synovce popraveného Kryštofa Haranta, 1648; Rytina staroměstská exekuce 21. června 1621 od Matthäuse Meriana; repliky popravčích nástrojů.

4) Anna Salomena Harantová z Hořovic

Úkol č. 1

A) Kryštof Harant z Polžic a Bezdruzic byl jakožto účastník stavovského povstání jedním z 27 popravených mužů na Staroměstském náměstí dne 21. 6. 1621.

Informace z knihy osobností: Většina jeho majetku byla zkonfiskována, ale hrad Pecka se Anně Salomeně podařilo udržet.

B) Anna Salomena Harantová z Hořovic se po smrti svého prvního muže vdala za staroměstského hejtmana Heřmana Černína, jenž byl odpůrcem stavovského povstání a kdysi býval blízkým přítelem Kryštofa Haranta z Polžic a Bezdruzic.

Informace z knihy osobností: Heřman Černín byl švagr Kryštofa Haranta z Polžic a Bezdruzic a jeho někdejší společník na zahraničních cestách.

C) Například grafika Manželky a další příbuzní odsouzených prosí knížete Karla z Lichtenštejna o milost po vynesení rozsudků; repliky popravčích nástrojů.